

Ympäristöministeriö
Lausuntopalvelu

Diaarinumero: VN/7786/2020

Asia Lausuntopyyntö ympäristöministeriön menetelmästä rakennuksen elinkaaren hiilijalanjäljen arviointiin

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

YLEISTÄ

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74 000 jäsentä.** Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajan ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500 000 vapaa-ajan asunnon omistajan etua.

Tausta

Ympäristöministeriö valmistelee rakennusten elinkaaren vähähiilisyden arvioinnin säädösohjausta. Valmistelua on tehty vuodesta 2016 alkaen. Osana tätä valmistelua on kehitetty Suomen oloihin soveltuva rakennusten vähähiilisyden arviointimenetelmä. Tämä lausuntopyyntö koskee arviointimenetelmää.

Hallitusohjelman mukaisesti vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanoa nopeutetaan. Ympäristöministeriö julkaisi syyskuussa 2019 rakennusten vähähiilisyden arviointimenetelmän koekäyttöön. Kun kokeilujakso nyt suunnitellusti loppuu, kerätään palaute myös virallisen lausuntopyyntön muodossa.

Suomessa tavoitteena on kehittää kansallisiin oloihin soveltuva rakennusten elinkaaren arviointimenetelmä. Se pohjautuu eurooppalaisiin EN-standardeihin. Menetelmää on kehitetty laajassa yhteistyössä toimialan, tutkijoiden, muiden pohjoismaiden sekä Euroopan komission teknisten asiantuntijoiden kanssa.

Pyrkimyksenä Suomessa on tehdä arvioinnista sujuva osa normaalia rakennussuunnittelua sekä mahdollistaa tietomallipohjaisen suunnittelun tuoma arvioinnin sujuvuus.

Omakotiliitto pitää tavoitetta tukea vähähiilistä rakentamista kehittämällä arviointimenetelmää hyvänä. Arviointimenetelmän kehittämisessä ensisijaisena tavoitteena tulee olla se, että rakennushankkeita ohjataan vähähiilisimmiksi kuin ilman menetelmää. Omakotiliiton jäsenistön mukaan rakennusten ja rakennustuotteiden suunnittelussa pitäisi paremmin huomioida niiden kestävyys ja korjattavuus.

Omakotiliiton näkemys on, että pientalo- ja vapaa-ajan rakennus- ja korjausrakennushankkeiden osalta ohjauksen tulee ensisijaisesti perustua neuvontaan ja valistukseen, Suomessa tulee kaikin keinoin välttää tarpeettomien hallinnollisten prosessien lisäämistä, ja sitä kautta estää rakentamiskustannusten kasvua entisestään.

Omakotiliitto esittää, että pienalojen osalta hyvä ratkaisu on kehittää avoin ja ilmainen laskentamenetelmä nettiin saataville, joka perustuu tutkimuksen kautta haettuihin mallinnettuihin tietoihin. Samalla rakentamiseen liittyvien tuotteiden ympäristökuormittavuuden ilmoittamista kehitetään eteenpäin, niin että kuluttaja saa tiedon helposti ja vertailukelpoisesti.

Jos hiilijalanjälkilaskentaan yhdistetään ilmoitusvelvollisuutta esimerkiksi rakennusluvan yhteyteen, tulee huomioida rakennushankkeen normaali kustannustehokas etenemisjärjestys, jossa osa suunnitelmista viimeistellään tai toteutetaan vasta, kun rakennuslupa on myönnetty.

Pohjoismaisen harmonisoinnin takia tarkastelujännettä on lyhennetty alkuperäisistä suunnitelmista. Omakotiliitto huomauttaa, että arviointimenetelmään kohdistuu helposti kritiikkiä, jos se on liian teoreettinen. Näitä riskejä arviointimenetelmään sisältyy sekä aikajänteen että käytön aikaisen energiankulutuksen laskennan osalta. Käytönaikaisessa laskennassa käytetään laskennallista energiankulutusta, joka otetaan mukaan laskentaan päästökertoimien avulla. Tilanne ei kuvasta todellista energiankulutusta eikä yksittäisen kiinteistöomistajan mahdollisia vähemmän ympäristöä kuormittavia valintoja energiaa ostettaessa. Molemmat tekijät (aikajänne ja laskennallinen energiankulutus) myös vääristävät eri vaiheiden merkitystä rakennuksen hiilijalanjäljen muodostumiseen.

Menetelmän yleinen palaute

a) Miten olet tutustunut lausuntopyynnön kohteena olevaan arviointimenetelmään? (valitse kaikki sopivat vastaukset)

Omakotiliitto on tutustunut menetelmään lukemalla sen.

b) Onko arviointimenetelmä kuvattu selkeästi ja ymmärrettävästi?

Kyllä

c) Onko arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Kyllä

Arviointimenetelmässä huomioidaan sekä ennen rakentamista syntyvät päästöt, rakennusvaiheen päästöt, käytönaikeiset päästöt sekä rakennuksen käytöstä poistamisen jälkeen syntyvät päästöt.

d) Ovatko käytetyt EN-standardit ja EU:n Level(s)-menetelmä hyvä pohja kansalliselle arviointimenetelmälle?

Kyllä

Omakotiliitto kannattaa standardien sekä EU:n Level(s)-menetelmän käyttöä pohjana Suomessa toteutettavalle arvioinnille.

e) Pohjoismaat tavoittelevat harmonisointia rakennusten vähähiilisyyden arviointimenetelmissä. Kannatko tätä tavoitetta?

Pohjoismaiset olosuhteet (lämpötila, kosteus) ovat riittävän samanlaiset, joten Suomen haastavatkin olosuhteet kestävän rakentamisen kannalta. Omakotiliitto ei lähtökohtaisesti vastusta harmonisointia, mutta tarpeita tulee aina kuitenkin tarkastella ensisijaisesti kansallisista olosuhteista.

f) Soveltuuko menetelmä mielestäsi sekä uudisrakennuksille että korjauskohteille?

Kyllä

Menetelmä periaatteiltaan soveltuu sekä uudisrakennuksille että korjauskohteille. Korjaushankkeiden tuloksien vertailukelpoisuuteen liittyy kuitenkin haasteita. Menetelmän käytön tulisi tukea vähähiilisempää rakentamisen ohjausta ja neuvontaa, eikä päätyä vain ylläpitämään tarpeetonta hallinnollista menettelyä tiedonkeruun takia.

g) Soveltuuko menetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakennusluvan hakemista?

Menetelmän ei pitäisi olla todistelumenetelmä, vaan sen tulee avustaa ja neuvoa rakennushankkeita huomioimaan rakennushankkeessa tehtävien valintojen merkitys vähähiilisyyteen. Jos menetelmä jää liian teoreettiseksi, ei todellista vaikutusta synny. Menetelmään liittyvässä sääntelyssä tulee myös huomioida turhien kustannusten välttäminen.

h) Arviointia voi helpottaa käyttämällä valmiita taulukkoarvoja sellaisille elinkaaren vaiheille tai rakennusosille, joiden arviointi on hankalaa ja joilla on vähäinen vaikutus lopputulokseen. Onko taulukkoarvojen käyttö sopiva keino arvioinnin helpottamiseksi?

Kyllä

Taulukkoarvot ovat hyvä ratkaisu ja kustannuksia säästävä malli, jos arviointi on hankalaa ja ohjausvaikutusta on vaikea saavuttaa. Pilotoinnin ja mahdollisen laajemman tutkimuksen kautta syntyy todennäköisesti kustannustehokkaammin myös pientalo- ja vapaa-ajan rakentamisessa riittävä tieto, jota voi soveltaa yksinkertaiseen mallinnukseen ja valintojen vaikutusten arviointiin.

i) Onko vähähiilisestä rakentamisesta ollut tarjolla tarpeeksi tietoa ja neuvontaa ympäristöministeriöstä?

Tähän mennessä arviointimenetelmää on viety läpi avoimesti. On erittäin tärkeää, että pelkän energiatehokkuuden sijaan tarkastellaan kokonaisuutta ja rakennuksen elinkaarta. Kuluttajalle asia on uusi, ja vähähiilisen rakentamisen ja korjausrakentamisen neuvontaan tarvitaan resursseja.

Yksityiskohtaiset tekniset kommentit

5.2.1 Energian hiilijalanjäljen laskenta perustuu energiaselvityksestä saatavaan laskennallisen ostoenergian kulutukseen

Käytönaikaisessa laskennassa käytetään laskennallista energiankulutusta, joka otetaan mukaan laskentaan päästökertoimien avulla. On ymmärrettävää, että laskennallisia malleja tarvitaan mallinnukseen, mutta tulee huomioida se, että mallinnustavan johdosta käytönaikaiset päästöt eivät painotu liikaa verrattuna todelliseen tilanteeseen.

kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Katja Keränen
talous- ja kehityspäällikkö